

FAQ

ISSN 2752-4639

977 2752 463 00 6

👋 Hello! You're looking at *lipu tenpo*, a magazine written in Toki Pona. Maybe you're new and want to know more about this language. Great! This page hopes to answer some of your questions.

What is Toki Pona?

Toki Pona is an elegant minimal language. It was created by the Canadian linguist Sonja Lang in 2001. It has only got 14 letters and about 130 words.

Why would I learn Toki Pona?

Despite how tiny the language is, it is still possible to describe any concept with it. This might fascinate you. Maybe you just want to take a break from the complex world we live in. Or perhaps you just want to talk to your friends without others knowing what you're saying.

How can I learn Toki Pona, and where can I use it?

There is the official book: *Toki Pona: The Language of Good* by Sonja Lang. It teaches how to use Toki Pona. Sonja made a *Toki Pona Dictionary* too. There are also several free online courses. You can find Toki Pona groups and learning resources on tokipona.org, the official website, as well as on our own website: liputenpo.org. **I**

Do you want to contribute?

That's great! You can join us on liputenpo.org. We communicate in a Discord server.

sina wile pali tawa lipu tenpo la
o tawa lipu liputenpo.org · lon
ona la sina ken tawa ma mi · jan
pali li toki lon ona · sina kama
lon kulupu la ni li pona a ·

All text and images in this document are licenced under a CC BY-SA 4.0 licence, unless indicated otherwise.

sina wile pana anu ante e ijo pi
lipu ni la o lon nasin · nimi nasin
li lon poka pi ijo ni la o lon ona ·
tawa ijo ali ante pi lipu ni la
o lon nasin CC BY-SA 4.0 ·

lipu tenpo

nanpa pilin

jan pali

jan Alonola + kala Asi + jan Asilu
+ jan Ke Tami + jan Ono + jan Pasijan
+ jan Siniseli + jan Satase + akesi Tala
+ jan Tumu + kije Weku li toki.

kala Asi + jan Kasape + jan Ke Tami
+ jan Siwa + jan Tumu li alasa e pakala.

jan Alonola + jan Ke Tami + kije Weku
li sitelen.

jan Simo li sitelen e sitelen sinpin.

jan Kasape li sijelo e lipu.

jan Alonola + jan Kasape + jan Sonatan
li lawa e kulupu.

ö o kama pona
lon lipu tenpo
o lukin e sinpin ona!
sina pilin
sama sike pilin seme?
mi pilin
sama ona lon luka.
taso pilin li seme?
jan Ke Tami li alasa
sona e ni lon toki ona.
kala Asi li wile sona e ni:
pilin pi mute seme li lon?

kin la o lukin
e toki pi jan Pasijan.
ona li toki
e kepeken pi nimi poka
lon toki pona.

o kama sona o pilin pona
kepeken lipu tenpo ni!

– jan Sonatan

jo

pilin	3	sitelen musi la
pilin luka
	4	toki pona
li wile ala wile
nimi e poka?
	5	o pilin tawa jan noka!
sona	5	jan li tawa ma ale
	6	sina wile pali
e musi pi sitelen tawa
anu seme?
	8	nasin pilin pi ijo jo
	9	nasin pi jan Lasu
	10	len pona mi
musi	11	pini ike pi jan ike
	12	seme! pilin
li lon ala insa
	13	pilin wawa waso
	14	kasi li wan
	15	seme li mi
	15	kijetesantakalu o

lipu ni li tan kulupu
lipu tenpo e.V. ·

kulupu ni li lon ma Aken ·
ona li lon ma Tosi ·

mi pana e lipu ni
lon tenpo nanpa 2025 ·

seme li mi

tan jan Alonola

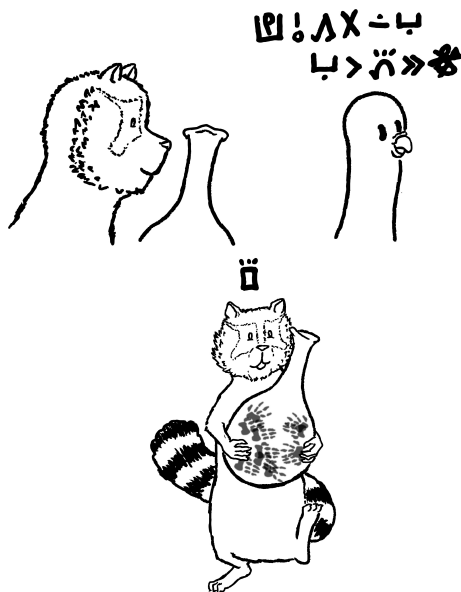
= mi wile lon taso mi ken ala
mi ken tawa musi lon linja
mi ken lukin e pimeja e walo
taso mi jo ala e oko

mi tawa ma mute li utala
mi musi mi pilin mi kalama
sina sona e ijo ale mi
mi sona ala e nimi si'

wawa mi li pilin lon lawa sina
noka mi li palisa luka sina
nimi mi li tan ilo sitelen
sina lukin e lipu la mi awen

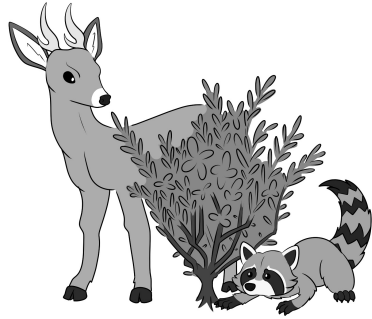
kijetesantakalu o

tan jan Ke Tami

kasi li wan

tan akesi Tala
sitelen li tan kije Weku

➔ 🌱 kasi li kama lon

ona li lon ma laso
taso kasi ante li lon ala li lon ma ante
kasi li pilin wan li pilin ike

🐾 soweli li kama tawa kasi
ona li alasa e mama ona
soweli li pilin wan li pilin ike
ni la kasi li wile pona e soweli

li pana e kili suwi tawa soweli
soweli li moku e kili suwi li pilin pona
ni la kasi li pilin wan ala li pilin pona kin
tenpo lili kama la soweli mama

li alasa e soweli ona li kama tawa kasi
soweli li lukin e mama ona li pilin pona mute
ona tu li weka

kasi li pilin pona tawa soweli
taso kasi li pilin wan sin li pilin ike sin

🐦 waso li kama tawa kasi
ona li wile pali e tomo

li alasa e kiwen kasi lili
ni la kasi li wile pona e waso

li pana e kiwen kasi lili tawa waso
waso li kama jo e kiwen kasi lili
waso en waso olin ona li pali e tomo

kepeken kiwen kasi lili lon ma ante
ni la kasi li pilin pona tawa waso
taso kasi li pilin wan sin li pilin ike sin

🦊 telo li lon poka kasi

jan li alasa e kala lon poka ante pi telo suli
kepeken palisa alasa

ona li wile kama jo e kala li wile moku e kala
kala li wile ala e ni li pilin monsuta
kasi li wile pona e kala

jan li weka e linja tan palisa pi alasa kala la
kasi li kama jo e linja ni

ni la linja li ken ala tawa
jan li ken ala kepeken e palisa pi alasa kala
li pilin utala

kala li pilin pona mute li tawa tan jan
li weka

kasi li pilin pona tawa kala
taso kasi li pilin wan sin li pilin ike sin

🐼 tenpo kama la jan li moli e kasi
ni la kasi li lon ala

taso kulupu soweli en kulupu waso
en kulupu kala li awen lon tan kasi
waso li moku e kili suwi li kama jo

e kiwen sike tan insa pi kili suwi
soweli li pana e kiwen sike lon insa ma
kala li pana e telo tawa ma pi kiwen sike
kasi sin li kama lon

kasi li lukin e ni
kasi ante li lon poka kasi
kasi li pilin wan ala li pilin pona
ale li pona

sitelen musi la pilin luka

tan kala Asi

→ **pilin pi mute seme li lon?** jan li toki insa e toki ona la ken suli la ona li pilin e ni: *“pilin mute li lon. mi ken ala nanpa e ona.”* jan li open e kama sona ona pi toki pona la ken suli la ona li pilin e ni: *“a. toki pona li toki lili. pilin tu taso li lon. jan li ken pilin pona li ken pilin ike. pona en ike li ijo ale.”* sona jan pi toki pona li kama suli la ona li kama sona e ni: pilin tu ni li pilin ale ala. jan li kama sona pona la sona ni li kama: toki pona la pilin mute kin li lon. jan li ken pilin pona anu pilin ike, li ken pilin sama anu pilin ante, li ken pilin wawa anu pilin lape, li ken pilin musi anu pilin utala... nimi mute li ken nimi pilin. taso pilin seme li suli tawa wile jan, tawa nasin jan? pilin pi mute ala la, pilin seme li suli?

sike nanpa MALLL la, kulupu Pisa li pana e sitelen sin tawa. sitelen li toki e jan lili, e pilin ona insa. musi la pilin li sama jan, li ken tawa lon insa lawa, li ken toki, li lawa e jan lili. sitelen li pana e **pilin luka taso**: pilin pona en pilin ike en pilin monsuta en pilin utala en pilin jaki li lon insa lawa pi jan lili.

tenpo mute la pilin pona li lawa e jan. ona li wile e ni: tenpo ale la pona o awen lon poka jan, lon lawa jan. jan o sona e pona, o awen e pona lon lawa. jan li pilin e tenpo pini ona la pona pi tenpo pini o kama sin

o pona e pilin. ale o pona. pilin ike o ken ala kama lon lawa o ken ala ike e pilin jan.

taso pilin pona li ken ala moli ale e pilin ike. kulupu mama ona li tawa ma sin la pilin ike li kama. pilin pona li kama utala e pilin ike la ona tu li weka tan lawa. weka la pilin seme li lawa e jan? pilin utala en pilin jaki en pilin monsuta li alasa lawa pona e jan lili. taso ona li ken ala pana e pona, li pakala taso e wile jan. jan li kama pilin e pona ala, e ike ala, e monsuta ala, e utala ala, e jaki ala. ona li pilin e ala, li wile e ala. ona li alasa tawa weka taso tan mama ona. ike suli.

pilin pona en pilin ike li wile ala pakala e jan lili. ona li pini e utala ona li kama wan. ni li kama sin e pilin lon lawa jan. jan li kama sona pona e wile ona e pilin ona. ona li wile ala tawa weka. ona li pilin ike taso tan ni: kulupu li tawa ma sin. taso ma sin li ma ike ala li ken ma pona kin. ma la, kulupu la, jan li kama pilin ike li kama pilin pona lon tenpo sama. ni li pona e lawa ona, li pini e pakala pilin.

sitelen li wile toki e seme tawa mi ale? jan li ken ala pilin pona lon tenpo ale. pilin ike en pilin utala en pilin monsuta en pilin jaki li suli kin tawa jan. pilin ike li pakala ala e jan. ona kin li ken pona tawa ona. pakala li kama lon tenpo ni taso: jan li alasa pini e pilin ona ale. sona suli a!

toki pona li wile ala wile nimi e poka?

tan jan Pasijan

→ jan li ken toki e ijo ale kepeken toki pona.
ni li lon ala lon?

mi wile pana e toki lili:

jan li lon insa tomo li sona ala e tomo ni.
tomo la ijo mute li lon ala.
nasin wan li lon. taso nasin li pini.
jan li ken ala open e nasin.

nena tu li lon poka nasin.
nena wan li sama nena ante.
nena wan li lon poka wan nasin.
nena ante li lon poka ante nasin.
ken la jan li kepeken nena la
jan li ken open e nasin.

tenpo ni la jan li kute e kalama pi jan ante.
jan ante li toki e ni:

“toki a! mi sona ala e sina
li ken ala lukin e sina
li ken ala kute e sina.
taso mi wile pona e sina.
mi wile e ni: sina ken weka tan tomo.
mi sona e ni: tomo sina la nena tu li lon.
sina kepeken nena wan la
sina ken open e nasin.
taso sina kepeken nena ante la
sina kama moli a!”

jan ante o toki e seme?
nena wan li sama a nena ante.

kule nena li ante la jan ante li ken toki e ni:

“o kepeken nena loje!”

anu “o kepeken nena pimeja!”.

taso kule nena li sama.

nena wan li lon anpa pi nena ante la
jan ante li ken toki e ni:

“o kepeken nena anpa!”

anu “o kepeken nena sewi!”.

taso nena wan li lon poka pi nena ante.

jan ante li ken toki e ni:

“o kepeken nena nanpa wan!”

anu “o kepeken nena nanpa tu!”.

taso nena nanpa wan en nena nanpa tu
li seme?

jan ante li ken toki e ni:

“o kepeken nena pi sitelen open!”

anu “o kepeken nena pi sitelen pini!”.

taso ken la jan pi insa tomo

li tan ma ante li sitelen ante.

jan ante li ken toki e ni:

“o kepeken nena pi luka wawa!”.

taso ken la jan pi insa tomo la
luka ante li wawa.

nimi pi pu ala la nimi poka la

nimi “soto” en nimi “teje” li lon.

jan ante li ken toki e ni:

“o kepeken nena soto!”

anu “o kepeken nena teje!”.

jan pi insa tomo li sona e nimi ni la
ona li ken weka tan tomo.

ale li pona.

lipu ni la mi wile ala e ni:

kulupu pi toki pona

o kepeken nimi “soto”

o kepeken nimi “teje”!

mi wile e ni: kulupu pi toki pona

li toki lon nimi poka.

nimi poka li suli sama kule anu seme?

“ike ala” – “pona. taso mi utala ike pakala e sina la sina kama pilin ike a” – “kama. sijelo mi li ken pakala” – “a, taso tenpo la, sijelo sina li ken pona e pakala. pilin pakala sijelo li kama weka. taso sina ken awen pilin ike e mi tan pakala ike mi” – “a. taso mi awen pilin e sina pi insa mi ala”

jan mi li kama supa lon supa – “pona la mi ike ala e sina. mi wile ala utala e sina” – “taso pilin pi mi tu li ante” – “a. aaa. taso ni li pana e sona” – “seme” – “pilin mi en pilin sina li ante” – “ante a” – “taso mi tu li lon poka. mi ken pilin e ijo sama” – “a. taso mi pilin e ijo sama la pilin li awen ante la

pilin wawa waso

tan jan Tumu

→ mi wan.

mi tan ma jan.

mi lon ko kon.

ko kon li ken e len.

mi len la jan li lon.

mi ken lukin e jan

la jan li ken ala ken lukin e len e mi kin a?

tenpo ante wan la pan li lon ma jan.

mi wan li lon ma jan la

pan li insa lon mi wan.

ni pan li lon mi wan la

jan li lon ma sin ni tan mi pan

la kiwen li lon luka jan a!

ken la jan kiwen li lon ma sin pi len mi

tan jo pan mi

li ken kepeken kiwen pi ken moli!

ante li tan seme” – “insa. insa mi en insa sina li ante. pilin li lon insa.” – “taso pilin li lon insa la seme la mi ken pilin e ijo pi insa ala?” – “pilin li wawa ni” – “aaa. ni li ken. ni li ken. pilin li ken lon insa”

mi toki ala lon tenpo. a. ijo pona li kama. ante li kama. kon en telo li kama tawa. nena li kama lon telo. supa mi li tawa ma poka. tawa li awen wile e tenpo. taso mi kama.

mi kama lon ma la mi wile sona e ijo – “pilin li lon insa mi. taso pilin li insa ala insa mi?” – “a. ijo suli. mi sona ala. sina pilin seme e ni” – “mi kin li sona ala. mi o alasa e sona” – “pona. taso open la mi wile alasa e ijo pi ma sin ni” – “nasin pona”

I

pilin li anpa lon mi tan kiwen pi jan ni

tan jo pan

li utala lon sinpin

tan pakala mi tan pan jan!

jan o! mi pilin ike a tan pakala pan!

o kepeken ala kiwen a!

jan ni kin o ken pilin o ken pilin o ken pilin o ken pilin o... n...

mi ken lukin pi tenpo sin la

jan li lon ma ante kin.

mi ken lukin e anpa kon.

ko len li ken open.

a! sin la pan li lon!

a! ken la pan o insa!

pan li lon.

mi lon ma pan.

mi wan.

I

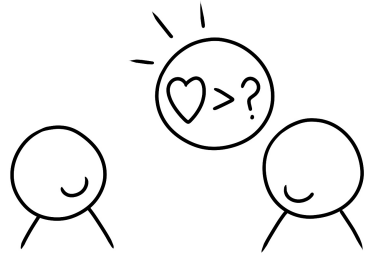
ante ni li toki e ni : sina toki jaki e kon uta mi. ni li lon ala lon.” ona li toki : “*ala a.*” jan lawa li toki : “*sina lon poka mi la sina len e nena. ni li tan seme.*” ona li toki e tan lon

la jan lawa li sona e ike pi jan ante li toki e ni tawa ona : “*sina pona. taso jan ante li pali ike la sewi li pakala e ona. toki pona sina li lon a.*”

I

seme! pilin li lon ala insa

tan jan Ke Tami
sitelen li tan kije Weku

→ mi lon supa. jan poka pona kin li lon. anpa supa la, telo li suli li jo e mute li mute e jo. sewi supa la, kon li suli li wile ala awen jo e ijo. ijo ante li lon ala poka. jan ante ala li lon. ni li ike ala. mi wile la, mi ken toki anu mu tawa jan weka kepeken ilo. moku ala li lon. ni li ike ala. mi moku suli lon open pi tenpo supa. ma ala li lon. taso supa li lon la, ma li ken lon tenpo ante. ijo wan taso li ike: tawa ala li lon.

jan poka li mu ike – “ni li ike. mi wile e ante” – “ante a o lon” – “mi pilin pi musi ala. pilin mi li ike lon insa mi” – lon toki ona ni la, mi lukin e ona – “seme? pilin li lon ala lon insa?” – “lon” – “ni li ken ala” – lon toki mi ni la, ona li lukin e mi – “a. o toki e ken ala”

mi pana e noka mi lon telo. suno li seli e kon. taso telo li awen lete. jan mi kin li telo lete e noka. mi tu li kama pilin e sama – “o pilin e lete” – “mi pilin” – “insa noka li lete ala lete” – “lete ala. ona

li seli lon insa” – “sona pona. taso mi pilin e lete lon selo noka” – “pilin” – “ni la, pilin li lon ala insa” – “a taso pilin lete en lete ala li tawa insa”

mi kama sewi lon supa. ona li tawa sama. mi lon poka supa wan. ona li lon poka supa ante. mi tawa insa. ona li tawa insa. ni li sama utala – “sama tenpo ante la, sina nasin ante e sona e nimi. sina wile utala taso anu seme?” – “ala. pilin mi en pilin sina li ante. ni li ale” – mi utala pi wawa lili taso e luka ona kepeken luka mi – “a” – “sina pilin ala pilin e luka mi” – “pilin a” – “o lukin e selo luka sina. ona li kama loje lili pi tenpo lili” – “kama” – “sina pilin e luka mi lon selo sina. luka sina li pilin e utala lon selo ona taso. ale pilin li lon selo li lon ala insa”

ona li kama utala musi sama e luka mi – “a” – “o kute” – “mi kute” – “mi utala lili taso e sina la pilin li ike lili anu ike ala” –

nimi poka li suli
sama anpa sama sewi anu seme?

o pilin tawa jan noka!

tan kije Weku

mi jo ala e tomo tawa. ona li mani mute!
tan ni la, mi jan noka. tenpo mute la ni
li pona. taso, mi lon kulupu tomo sin.
kulupu ni li ike tawa jan noka.

o pilin tawa jan noka! mi wile e ni: kulupu
tomo li kulupu pi jan mute. taso, tenpo lili
la mi lukin e jan noka. jan ale li tawa
kepeken tomo tawa. mi sona e tan: nasin
ale li lon tawa tomo tawa taso. tenpo ni la,

pilin mi la ona li suli.
mi wile toki lon luka wawa mi.
sina seme?

I

kulupu ni li kulupu pi tomo tawa mute.

mi jo e ilo tawa pi sike tu la, nasin li ike kin!
nasin mute pi tomo tawa li jo ala e nasin pi
sike tu. tan ni la, jan pi sike tu li tawa lon
nasin pi jan noka. tan ni la, jan noka li wile
ala e tawa noka. jan noka li ken tawa
kepeken nasin seme?

jan noka li jo e nasin la, nasin li ike kin!
tenpo mun la, kulupu mi li pimeja mute.
kulupu mi li jo ala e ilo suno mute. mi tawa
kepeken sike tu la, mi kepeken e ilo suno
lili. ni li monsuta mute! tomo tawa li tawa
kepeken wawa. mi tawa lon pimeja.
monsuta...

mi wile e ijo wan: jan lawa pi kulupu tomo
o pilin tawa jan noka!

jan li tawa ma ale

→ **mi ale li lon ma.** ona li jo e ma suli e telo
suli. kulupu li nimi e ma suli. ona li ma
Apika li ma Asija li ma Elopa li ma Amelika
li ma Oseja li ma Antasika. telo la ma mute
ante li lon. taso mi o toki e ona lon tenpo
ante.

open la jan li lon ma Apika taso. tenpo lon
la ona li lon ma ale. ni li kama lon nasin
seme? tenpo sike pini TAAA en tenpo poka
la, kulupu li weka tan ma Apika li kama lon
ma Asija pi pini suno. tenpo suli li weka la,

tan kala Asi
sitelen li tan **jan Alonola**

kulupu li kama lon ma Elopa, lon ma Asija pi
kama suno kin. ma jan li kama suli. kulupu
jan li wan ala, li kulupu mute lili taso.

**jan ni pi tenpo pini li sama ala sama jan
pi tenpo lon?** sama ala. jan sona li lukin
e sijelo moli ona la, ona li ken sona e ni: jan
ni li tan tenpo pini, li sama ala mi, li sama
ala sina. kulupu pi tenpo pini la jan sona
li pana e nimi ni: ona li kulupu *Homo
erectus*. nimi ni la, ona li sama jan, li tawa
kepeken noka ona taso.

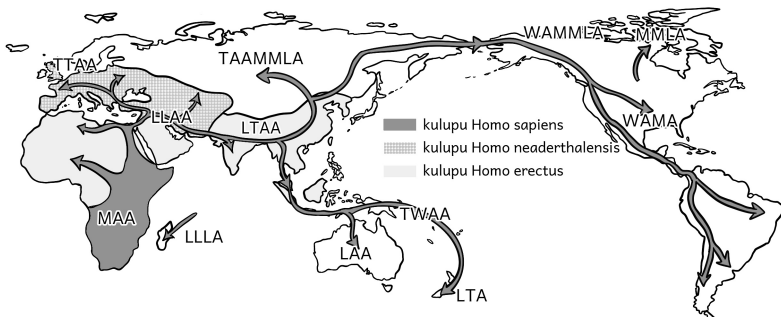

ma li kama suli la jan li kama ante. kulupu *Homo erectus* li kama kulupu tu. ma Elopa la kulupu *Homo neanderthalensis* li kama lon. jan sona li kama lukin e sijelo ona lon ma Nejanta lon ma Tosi li pana e nimi ma tawa ona. ma Apika la kulupu *Homo sapiens* li kama lon. kulupu ni li kulupu mi. nimi ona li toki e sona wawa ona.

sin la jan li kama tan ma Apika. kulupu *Homo sapiens* li weka tan ma Apika li kama lon ma Asija sama kulupu mama ona. tawa ona li open lon tenpo sike pini LLAA. sama la ona li kama lon ma Elopa li kama lon ma Asija pi open suno. taso ona li tawa ma sin kin. ona li kama lon ma Oseja li kama lon ma Amelika.

seme la jan li kama lon ma weka? ma Asija en ma Amelika la, telo suli li lon insa. ni la jan li tawa lon telo anu seme? tawa ala. tenpo la ma li ken kama lete li ken kama seli. lete la telo li kama kiwen. telo mute li kama kiwen la telo lili li awen. ni la ma tu li ken kama ma wan. ma lili li wan e ma Asija e ma Amelika tan lete la jan li ken tawa ma Amelika. ma li kama seli lon tenpo sin la, jan li ken ala weka tan ma Amelika.

kulupu *Homo neanderthalensis* la seme li kama? tenpo sike pini TTAA la ona li pini. pini ona li tan seme? jan li sona pona ala. ken la jan pi kulupu mi li moli e ona ale. ken la kulupu tu li unpa la kulupu tu li kama kulupu wan. ken la kon li kama lete li kama seli sin la, ni li lili e kulupu, li moli e ona. **I**

**sina wile pali
e musi pi sitelen tawa
anu seme?**

tan kije Weku
sitelen li tan jan Alonola

➔ **sina wile pali mute la,** sina ken pali e musi pi sitelen tawa. pali musi li musi mute! taso pali musi li pali mute.

tawa open la, o alasa e ilo musi. sina jo e ilo nanpa supa la, sina ken jo e ilo musi mute. ona mute li mani ala li pona e musi. o kepeken e ni. sina pali e ilo musi la, lawa pakala mute li kama!

pini ike pi jan ike

tan jan Asilu

→ tenpo pini weka la jan lawa suli li lon. ona li lawa e ma suli. suno ale la jan wan li kama lon poka ona li toki : *“jan lawa mi o, o pilin pona e jan pi ma sina. sina pilin ike e jan ante la sewi li ni e sina kin.”* jan ni li kama jan poka pi jan lawa la jan ante li pilin ike tawa ona li wile e ni : jan lawa o weka e jan ni tan poka ona.

ni la jan pi pilin ike li tawa tomo pi jan lawa li toki : *“jan lawa mi o, jan sina pi toki pona li toki e ni : “kon pi uta sina li jaki mute.”* jan lawa li toki : *“kepeken nasin seme la mi sona e lon pi toki sina.”* jan li toki : *“ona li kama lon poka sina la o poka mute e ona tawa sina. ona li len e nena ona kepeken luka la sina ken sona e lon pi toki mi.”*

ona li tawa tomo pi jan pona li toki : *“jan pona o, mi wile e ni : sina kama tawa tomo mi li moku e moku pona lon open pi suno kama. sina wile ala wile.”* jan li toki : *“mi wile.”* ni la ona tu li moku. taso moku la kili namako li lon. ona li pona e moku li pilin pona tawa uta. taso jan li moku e ona la kon uta li kama jaki.

moku li pini la jan pona li tawa tomo pi jan lawa. taso tenpo ni la jan lawa li poka nasa e ona tawa ona. ona li lon poka pi jan lawa la ona li kama len e nena ona kepeken luka tan pilin ni : kon jaki pi uta mi li pilin ike

e jan lawa. jan lawa li lukin e ni la ona li pilin e ni : toki pi jan ante li lon.

tenpo lili li pini la jan lawa li pana e lipu tawa ona li toki : *“o pana e ni tawa jan pali suli.”* tenpo mute la jan lawa li wile pana e pana mani tawa jan la ona li pana e lipu tawa ona. taso jan pona li kama ike lon pilin ona la ona li sitelen e ni lon lipu : *“jan pali mi o, jan li kama tawa sina li pana e lipu ni tawa sina la sina o moli e ona o weka e selo ale ona o len e kasi pi moku soweli kepeken selo ona o pana e ona tawa mi.”*

jan pona li weka tan tomo pi jan lawa li tawa tomo pi jan pali li pilin pona tan ni : lon pilin ona la jan lawa li pana e mani tawa ona. lon nasin la jan ante li lukin e ona li kama lon poka ona li toki : *“jan pona o, sina tawa seme.”* ona li toki : *“mi wile pana e lipu ni pi jan lawa tawa jan pali suli. ona li ken pana e mani tawa mi.”* jan ante li kute e ni la ona li toki : *“tawa li wile e tenpo mute la mi tawa li kama jo e mani sina li pana e ona tawa sina. ni li pona ala pona.”* ona li toki : *“pona a.”*

ni la jan ante li tawa tomo pi jan pali li pana e lipu la jan pali li toki : *“lipu ni li toki e ni : mi o moli e sina.”* ona li pilin monsuta mute la ona li toki : *“jan pi lipu ni li mi ala. o sona e lon pi toki mi tan jan lawa. sina ni ala la o moli ala e mi.”* taso jan pali li toki : *“nasin pi jan lawa li ni : lipu li kama tan ona la mi o toki ala e ijo lipu. ni la mi o moli e sina.”* ona li moli e ona li pali e ijo ale pi toki lipu.

jan pona li tawa sin tawa tomo pi jan lawa la jan lawa li pilin nasa li toki : *“jan o, sina seme e lipu.”* ona li toki : *“mi pana e ona tawa jan ante.”* jan lawa li toki : *“taso jan →*

ken la toki ni li nasa tawa sina. o pilin ike
ala a. toki pi jan Lasu li nasa tawa jan ale.
nasa ona li pakala ala. mi pana e sona pona.

lon open la jan Lasu li toki e nasin pi tenpo
ale. suli la nasin pi tenpo ale li lawa e ale.
ona li nasa tawa lawa jan. nimi li ken ala
toki pona e ale ona tan ni. sina tawa lon
nasin pi tenpo ale la sina ken kama sewi
li ken pali e pona taso.

mi wile toki e musi ante wan pi lipu ni. toki
sewi li pana e nimi “lon” e nimi “ala” lon
poka. nimi ni li tu a sama pimeja sama walo.
tu li suli a lon nasin pi jan Lasu. nasin pi
tenpo ale la ijo ale li tu sama ni. sina wile
lon nasin pi tenpo ale la sina o wan pona
e tu lon sina.

toki ale pi jan Lasu la mi pana e toki lili
taso. lipu ante mute li lon a! jan mute a
li lukin e toki pi jan Lasu li pilin e wawa ona.
sina wile pilin e toki sin pi jan Lasu la
o alasa e sitelen ante ona lon ilo sina! sina
ken lukin e lipu Lasu kepeken nimi 道德經.
ante la o lukin e lipu Sunsus kin kepeken
nimi 莊子. nasin pi lipu Sunsus li sama nasin
pi lipu Lasu. ona tu li pana e sona pi nasin
pona kepeken toki lili musi mute. taso
o sona: lipu tu ni li wile e wawa lawa
mute a! ona li tan tenpo weka li tan jan
nasa. nimi nasa li len e sona wawa ona.
o alasa pona e sona nasin lon toki ona! **I**

len pona mi

→ mi jo e len.
len mi li len jelo, li len suli,
li len seli lete.
len mi li pona.

len mi li jelo loje.
mi ken alasa e ona tan len mute ante.

len mi li suli mute.
selo ona li suli li selo pi telo ala.
linja mute li lon len lawa ona.
ona li len e noka mi.

tan jan Siniseli

kin, len mi li len seli li len lete.
seme la, len seli lete li lon?
seme la, seli en lete li wan
li pona lon ijo wan?

len mi li lete ni:
mi kepeken ona lon tenpo lete.
len mi li seli ni:
ona li awen e seli mi lon sijelo mi.

o sama len mi.
o wan, o ijo ante lon ijo ante.

mi jo e len jelo suli lete seli.
len mi li pona mute. **I**

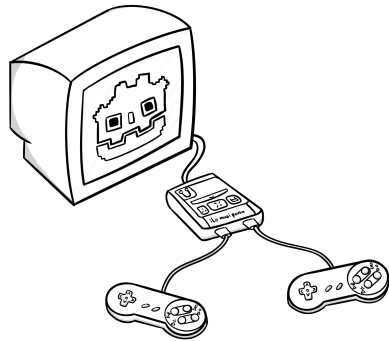
ilo musi li wawa mute. sina ken wan e toki ilo e sitelen e sitelen sijelo tawa ilo wan. ilo musi mute li pona. mi olin e ilo Koto (*Godot*) e ilo Piko-8¹ (*Pico-8*). ilo Koto li wawa li mani ala. ilo Piko-8 li lili li mani ala tawa kama sona taso (*Pico-8 Education Edition*). ilo musi ante li lon, taso ona tu li pona tawa mi.

sina wile kepeken e ilo musi la, o kama sona e toki ilo. ilo musi ante li kepeken e toki ante. sina ken lukin e lipu pi kama sona e sitelen tawa pi kama sona. ona mute li pona mute! toki ilo li pali e seme? toki ilo li lawa e musi. sina wile e sitelen tawa la, toki ilo li tan e tawa. sina wile e nena pali la, toki ilo li tan e pali tan nena. toki ilo li wawa! taso, sina wile e lawa wawa tawa kama sona.

kin la, sina wile e sitelen la, sina wile e ilo sitelen nanpa. sina ken kepeken e ilo sitelen pi wile sina. taso, mi toki e ni: o kepeken e ilo sitelen pi mani ala! sina ken kepeken e lipu Pike (*Piskel*). ona li pona li mani ala li ilo lon lipu linluwi². sitelen sama ni li pona tawa jan pi kama sona tan ni: sitelen sama ni li wile e wawa lili. jan pi sitelen mute li kepeken e ilo supa sitelen tawa sitelen. taso, ni li mani mute li ike tawa jan pi kama sona.

sina jo e ilo musi e ilo sitelen e toki ilo la, sina ken pali e musi pi sitelen tawa! lon ilo musi la, sina ken pana e sitelen. kin la, sina ken pana e toki ilo. ilo musi li jo e toki mute tawa lawa pona tawa sitelen.

sina pali e seme? sina sona ala la, sina ken pali e ijo mute. mi toki e ni: o pali e musi lili! tenpo ale la musi pi open wan li wile e pali

mute. sina pali e musi lili la, sina pali mute ala. sina ken kepeken e musi mute tawa pali pona. sina ken kama wawa kepeken pali musi pi jan ante! sina jo e ala la sina pali e musi la ni li pali mute.

taso, mi sona e ni: sina wile pali e musi la, sina wile e musi sin. tan ni la, o pali e ni! ni li pali mute, taso ni li pona mute. mi toki e ni: o pali wan e musi lon, o pali tu e musi sin. tenpo pi pali tu la, sina jo e sona sin mute.

tenpo kama la, sina jo e musi pi sitelen tawa! tenpo ni li pona mute mute tawa mi. mi olin musi e musi. sina pali e musi la, sina ken musi e musi! kin la sina awen pali e musi la sina o awen musi e ona. ni la sina kama sona e wawa ona e pakala ona. taso, sina pini la sina ken pana e musi tawa jan pona ale. sina mute li ken musi mute! tawa pali musi la, mi olin e ni. **I**

¹ sina ken toki e nimi Piko-8 sama ni: Piko luka tu wan.

² linluwi li kulupu suli pi ilo nanpa. linluwi li wan e jan pi ma ale.

nasin pilin pi ijo jo

tan jan Satase

→ **tomo la, sina jo e ijo mute ala mute?** sina wile ala wile lili e ona? ijo jo sina li mute ala la, sina lili e ona kepeken nasin seme? tomo mute la, ijo jo li kama mute lon tenpo suli. ni la, jan li wile weka e ona. taso, jan li weka e ona kepeken nasin seme? seme li wile awen? seme li wile weka? nasin mute la, mi wile toki e nasin wan ni: nasin pilin pi ijo jo.

jan li wile lili e ijo tomo la, ona li wile taso e ijo tawa kulupu weka. mute la, jan li lukin e ijo wan, li toki insa e ni: “ona li ken ala ken kepeken? ona li mani mute anu mani lili? pona ala pona lukin? majuna anu sin? jaki ala jaki?” toki lili la, jan li toki insa e ken pi tenpo kama. jan mute li weka e ijo jo kepeken nasin ni.

nasin ni li pona ala pona tawa sina? mi la, ni li pona tan ni: mi weka e ijo pi ken ala. taso ike kin li lon: ken li suli nanpa wan ala. jan li kama jo e ijo tan ken taso anu seme? ala. tan mute li lon. suli la, jan li kama jo e ijo tan ni: jan li wile pona e lon ona. ni la, jan Komali (*Konmari* anu Kondo Marie) li toki e ni: sina wile lili e ijo tomo la, sina o kepeken nasin pilin.

nasin pilin li seme a? mi pana e nasin ni tawa sina. o lukin e ijo jo wan sina. ken la,

ona li len, anu lipu, anu ilo, anu supa. o luka e ona, o pilin e selo ona. o lukin pona e kule e sijelo ona. o awen pilin e lon ona. kama la, o lukin lon insa sina. sina pilin seme? ijo ni li kama e sona sina pi tenpo pini anu seme? pini la, sina o kute e sijelo sina. uta li tawa tan pilin anu seme? lukin sina li telo ala telo? insa sijelo li seli, li tawa wawa (toki Nijon: tokimeku) li pana e pilin pona anu seme?

nasin pi jan Komali la, ijo jo li kama e pilin jan. pilin ni li ken pona li ken ike. jan Komali li toki e ni: sina o awen e ijo pi pilin pona taso. ijo li kama e pilin ike anu pilin ala la, o weka e ona. sina ken toki e ni tawa ona: “tenpo pini la, sina pali pona lon poka mi. o tawa pona.” nasin pilin ni la, tomo sina li pana e pilin pona lon tenpo ale. ante la, ijo sina li kama lawa e sina kepeken pilin ike lon insa sina.

sina wile lili e ijo tomo la, nasin pi pilin jo li pona mute. ijo tomo li mute ala la, pilin pona pi ijo wan li suli. ijo mute li toki e ni: “ken la mi pona.” taso ijo wan li toki e ni: “mi pona a.” sina ken kute pona e pilin insa lon tomo la, sina ken weka e pilin jaki tan tomo. nasin ni la, ijo pi wile pona taso li awen lon tomo sina.

nasin pi jan Lasu

tan jan Ono

sitelen li tan jan Ke Tami

→ lon ma Sonko pi tenpo weka a la jan lawa mute li lon. jan lawa li utala li alasa wan e jan ale. utala mute en moli mute en jan ike mute li lon. taso jan pona kin li lon. jan pona mute li lukin e utala e moli li wile sona e ni: jan suli o lawa lon nasin seme? jan lili o pali lon nasin seme?

jan pona wan pi tenpo weka li jan Lasu (老子). ken la ona li jan pi lon ala li lon toki pi jan ante taso. ken la ona li jan sewi pi wawa mute. ken ante la ona li sewi ala li jan sona taso. mi wile ala toki e lon ona. mi wile toki e sitelen ona! sitelen suli ona li jo e nimi tu: lipu Lasu (老子) en lipu Tatesin (道德經). nimi nanpa wan li nimi jan kin tan ni: lon ma Sonko pi tenpo weka la nimi jan en nimi pi sitelen ona li sama. nimi nanpa tu li toki e ni: lipu li jo e sona pi nasin wawa pona. lipu Lasu li toki e nasin pi ijo ale e wawa nasin lon lawa lon jan lon ma. mi pana e toki lipu nanpa wan tan ni: ona li sona sewi tawa jan mute a!

toki lipu nanpa wan

sina ken toki e nasin la ona li nasin pi tenpo ale ala
sina ken toki e nimi la ona li nimi pi tenpo ale ala
ala li nimi pi open pi ma ale
lon li nimi pi mama pi ijo ale
ni la o lukin e insa ona kepeken ala pi tenpo ale
o lukin e selo ona kepeken lon pi tenpo ale
ijo tu ni li sama lon open li ante lon nimi
nimi pi ona tu li pimeja
pimeja ni li pimeja tawa pimeja
li open nasin pi wawa kulupu

第一章

道可道非常道
名可名非常名
無名天地之始
有名萬物之母
故常无欲以观其妙
常有欲以观其徼
此兩者同出而異名
同謂之玄
玄之又玄
眾妙之門

